

ПРО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

ЄЖОВ М.Б.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м.Одеса, Україна

Сьогодні штучний інтелект – це реальність. У освітньому процесі він вже активно використовується як викладачами, так і студентами. Оскільки це зупинити неможливо, подумаємо, як цим правильно користуватися. Штучний інтелект (Artificial Intelligence, AI) як інструмент освіти має як свої переваги, так і свої недоліки.

Почнемо з переваг. AI дуже зручний, коли вам потрібна швидка відповідь на запитання. Набагато зручніше, ніж пошук у Google. Він навіть може генерувати програмний код. І тут штучний інтелект вже починає конкурувати із викладачами. Правда, сам AI поки що замінити викладача не може, оскільки ще не здатний до всебічного, систематичного викладу матеріалу. Але у поєднанні з підручниками та відеокурсами він потенційно є досить серйозним конкурентом. Інакше кажучи, використання штучного інтелекту підвищує цінність навчання без викладача, тобто навчання тільки за допомогою підручників та відеокурсів, ніби роблячи його інтерактивним.

У перспективі штучний інтелект можливо зробить освіту гнучкою та персоналізованою, пристосованою під запити кожного учня. Адже це саме те, до чого зараз прагне система освіти! Існують також інші переваги AI для здобувачів освіти, наприклад доступність навчання для різних категорій людей у будь-якому місці, у будь-який час без особливих матеріальних витрат.

Для викладача AI насправді теж може бути досить корисним. Він може автоматизувати деякі рутинні функції викладача, такі як перевірка індивідуальних завдань, звільняючи його час для більш творчої роботи. Особисто мені дуже хотілося б ще автоматизувати написання різних звітів. Крім того, викладач сам часто опиняється в ролі студента і може використовувати AI для навчання. Наприклад, коли необхідно освоїти нову дисципліну.

І, нарешті, про недоліки та проблеми штучного інтелекту. З його появою стало досить важко контролювати знання студентів у режимі онлайн. Фактично тільки негайна відповідь може свідчити про те, що вам відповідає студент, а не AI. Тому зростає цінність нестандартних додаткових питань на іспитах та заліках. Однак навіть це не завжди допоможе. Щоб у цьому переконатися, достатньо набрати у Google щось на зразок «Додаток для проходження інтерв'ю із використанням AI». Тому вся надія -на мистецтво викладача і на контроль знань офлайн.

На цьому прикладі ми бачимо, що AI породжує етичні проблеми. Поки це ще не так помітно, але колись, можливо, вони вийдуть на перший план. Наприклад, виявиться, що процес освіти контролюємо не ми, а штучний інтелект. Деякі науковці [1, с.1] вже переймаються етичними проблемами, пов'язаними зі штучним інтелектом та доброчесністю його використання в освіті. Вони виділяють ключові етичні принципи, яким має відповідати AI при його використанні в освіті: доброзичливість, нешкідливість, підзвітність, справедливість, права людини. Цікаво, що ці принципи дуже схожі на закони робототехніки, сформульовані Айзеком Азімовим. Тобто ідеї Азімова вже почали втілюватись у життя!

Але найсерйозніша проблема AI на сьогоднішній день полягає в тому, що він помиляється. Наприклад, якщо його попросити скласти список літератури на певну тему, він може видати неіснуючу книгу чи статтю. Тому його відповіді треба перевіряти. Їм часто допускаються неточності та логічні помилки. Відповідь іноді залежить від формулювання питання, що зовсім неприпустимо. Можливо, це проблеми його зростання. Штучний інтелект ще дитина, але він швидко вчиться.

Крім помилок AI, його небезпека ще в тому, що він може віддохочувати від самостійного мислення. Особливо це стосується студентів з їх розумом, що недостатньо сформувався.

З вищесказаного можна зробити висновок, що AI може бути хорошим помічником, якщо ним правильно користуватися і застосовувати у спілкуванні з ним критичне мислення. Водночас він поки що не може замінити викладача. Але тільки поки що. Важко сказати, зробить AI процес освіти кращим чи ні. Але те, що освіта вже не буде такою ж, як тепер, цілком зрозуміло. Як мінімум, зміниться роль викладача в навчальному процесі. Він стане не єдиним і навіть не основним джерелом інформації для студентів, а проводником у світі знань.

Насамкінець зазначу, що для мене було б дуже цікавим обмінятися досвідом щодо використання AI в освіті з усіма, для кого це важливо. Моя електронна пошта isanybodyhome63@gmail.com. Особисто я користуюсь ChatGPT та Gemini. Іноді звіряю їх відповіді для надійності.

P.S. Цей матеріал мені допоміг підготувати штучний інтелект Gemini. Висловлюю йому свою щирю подяку.

Література:

1. Klimova B., Pikhart M., Kacatl. J. Ethical issues of the use of AI-driven mobile apps for education. *Frontiers in Public Health*, 10. 2023.-8 с. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/public-health/articles/10.3389/fpubh.2022.1118116/full>